

جشنها و آیینهای شادمانی در ایران

«از دوران باستان تا امروز»

www.ketab.ir

تکالیف

ابوالقاسم آخته

انتشارات اطلاعات

تهران - ۱۴۰۳

سرشناسه: آخته، ابوالقاسم، ۱۳۴۹ -
 عنوان و نام پدیدآور: جشن‌ها و آیین‌های شادمانی در ایران از دوران باستان تا امروز / نگارش
 ابوالقاسم آخته
 مشخصات نشر: تهران: اطلاعات، ۱۳۸۵
 مشخصات ظاهری: ۱۶۸ ص: جدول
 شابک: 978-964-423-615-0
 وضعیت فهرست‌نویسی: فایا
 یادداشت: چاپ پنجم: ۱۴۰۳ (فیا)
 یادداشت: کتابنامه: ص. [۱۵۳] - ۱۶۰؛ همچنین به صورت زیرنویس
 موضوع: جشن‌ها - ایران - تاریخ
 موضوع: جشن‌ها - ایران - تاریخ - پیش از اسلام
 شناسه افزوده: مؤسسه اطلاعات
 رده‌بندی کنگره: GT ۴۸۷۴/آ۲۱۳
 رده‌بندی دیویی: ۳۹۴/۲۶۹۵۵
 شماره کتابشناسی ملی: ۸۵ - ۸۳۲۰

www.ketab.ir

انتشارات اطلاعات

تهران: خیابان میرداماد، خیابان دکتر مصدق، روزنامه اطلاعات، شماره پستی ۱۵۴۹۵۳۱۱۱
 تلفن: ۲۹۹۹۳۵۵۶
 فروشگاه مرکزی: بزرگراه حقانی، روبروی ایستگاه مترو، ساختمان روزنامه اطلاعات، تلفن: ۲۹۹۹۳۶۸۶
 فروشگاه شماره (۱): خیابان انقلاب اسلامی، روبروی دانشگاه تهران، تلفن: ۶۶۴۶۰۷۳۴

جشن‌ها و آیین‌های شادمانی در ایران (از دوره باستان تا امروز)
 نوشته ابوالقاسم آخته

ویراستار: انسانه فارونی
 حروف نگار: غلامرضا حیدری
 صفحه‌آرا: فاطمه حلوانی
 طراح جلد: سید مجتبی دعائی
 حروف نگاری، چاپ و صحافی: مؤسسه اطلاعات
 چاپ اول: ۱۳۸۵
 چاپ پنجم: ۱۴۰۳
 شمارگان: ۴۰۰ نسخه
 قیمت: ۱۵۰۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۴۲۳-۶۱۵-۰ ISBN: 978-964-423-615-0

همه حقوق چاپ و نشر برای ناشر محفوظ است. Printed in Iran

فهرست مطالب

۱۱	مقدمه
۱۳	فصل اول: درآمدی بر فلسفه و تاریخ جشنهای آیینها
۲۵	فصل دوم: گاهان بارها، جشنهای آفرینش
۲۵	- فلسفه دینی - اجتماعی
۳۳	فصل سوم: جشنهای ماهیانه
۳۳	- جشن نوروز
۵۳	- رسوم محلی و معاصر نوروز
۶۳	- جشنهای ماه فروردین
۶۸	- جشن اردیبهشتگان
۷۰	- جشن خردادگان
۷۲	- جشن تیرگان
۷۸	- جشن مردادگان
۸۰	- جشن شهریورگان
۸۲	- جشن مهرگان

۹۱	- جشن آبانگان
۱۰۱	- جشن آذرگان
۱۰۷	- جشنهای دی ماه
۱۱۲	- جشنهای بهمن ماه
۱۱۹	- جشنهای ماه اسفند
۱۲۶	- رسوم کهن و معاصر چهارشنبه سوری
۱۳۱	فصل چهارم: آیینها
۱۳۱	مقدمه
۱۵۳	فهرست منابع

مقدمه

جشن و سرور شایع‌ترین عامل گرمابخشی به محفل آدمیان است. از روزهای آغازین تشکیل اجتماعات بشری، انسانها اعمالی را میان خود رایج ساختند و با گذشت زمان آن را جزئی از رسوم و عاداتشان قرار دادند و به نسلهای بعد از خود منتقل کردند. ایران کنونی که در گذشته با نامهایی چون «آیرانه و یجه» و «پارس» خوانده می‌شد منزلگاه اقوام آریایی واقع شد. این قوم در بطن فرهنگ خودش حاوی و ناقل يك تمدن پربار بود و بسیاری از عادات جالب را در اعتقادات و اجتماع خود داشت. آریاییان غم و اندوه را نمی‌شناختند و با آن بیگانه بودند و در عوض شادی و سرور در اجتماع اقوام آریایی مقوله‌ای شایع بود. زندگی در اجتماع آریایی رنگ شادی داشت از این رو جشنهای ملی و آیینهای محلی فراوانی در تاریخ و تمدن و فرهنگ ایران مرسوم شد که آن را از سایر فرهنگها متمایز کرد.

در تمدنهای دیگر ادوار کهن ما این رسوم را کمتر مشاهده می‌کنیم. در واقع در نوشتار حاضر به سه مقوله مهم پرداخته شده است. جشنهای فصلی، ماهیانه و آیینها هر کدام از این سه موضوع در برگیرنده مفهوم و علت

شکل گیری و اجرای يك جشن ویژه است. از بحث کوچ نژاد آریایی که بگنریم، افرادی همانند زرتشت و مانی در قبل از اسلام و پیامبر اسلام (ص) در پس از اسلام در شیوع و تقویت تفکر شادی میان پیروان خود و پرهیز از اندوه نقش مؤثری ایفا کردند.

در نوشتار حاضر بطور مفصل به فلسفه، تاریخ و علت شکل گیری و روش اجرای جشنها و برخی از آیینهای رایج اجتماعی ایران کهن و تداوم آن در اعصار بعدی پرداخته ایم این موضوع سالها مشغله فکری نگارنده بود. دغدغه از میان رفتن یا به فراموشی سپردن تاریخ ایران برای نسل حاضر و آیندگان، انگیزه و نیروی محرک تحقیق و نگارش این کتاب بود.

پس از اسلام غم و شادی در کنار یکدیگر و بطور توأمان وارد فرهنگ ایرانیان شد و يك سلسله تغییرات یا توجه به دستورات محتوایی اسلام در نحوه اجرا و اعتقاد به این رسوم داده شد، کتاب حاضر این موضوع را هم در قبل از اسلام و هم پس از اسلام بررسی کرده است و حتی المقلدور سعی شده هر جشنی بطور تاریخی و محتوایی ریشه یابی شود. البته این اثر دارای کاستی های فراوانی است و بطور قطع آیندگان به این موضوعات به شکل گسترده تر خواهند پرداخت.